

Beschermingsinstrumenten bovengronds erfgoed

Hester Aardse

Architectuurhistoricus en
gebiedsadviseur erfgoed M & A

Mooi Noord-Holland 6 februari 2020

WAT WIL JE BEREIKEN?

- Het ruimtelijk karakter, het soort volumes, het architectuurbeeld, de objecten zelf?
- Beschermen of begeleiden?

BESCHERMEN - BEGELEIDEN

Gebouwen + gezichten

- Unesco werelderfgoed
- Rijks
- Provinciaal
- Gemeentelijk

Welstand en ruimtelijk beleid

- Bestemmingsplannen
- Welstandsbeleid
- Ordepanden
- Beeldbepalende panden

< - >

OVERLAP + WISSELWERKING

< - >

GELAAGD

- RUIMTELIJK KARAKTER > bestemmingsplan
- ARCHITECTUUR > welstand
- ERFGOED > monumentenzorg

OP ELKAAR AFSTEMMEN

RUIMTELIJK KARAKTER

Gaat om de ruimtelijke samenhang tussen

- natuurlijke/cultuurhistorische (park)landschappen
- Stedenbouw
- Bebouwingstype etc.

waterlopen – tuinen - straten/padenpatronen – pleinen – rooilijnen –
bouwvlakken – doorzichten – bouwhoogtes – kapvormen – dakhellingen
- nok- en goothoogtes – dakkapellen - schoorstenen – groen – sloten –
dijklichamen etc.

RUIMTELIJK KARAKTER

RUIMTELIJK KARAKTER

Bestemmingsplannen

- Regels bouw(on)mogelijkheden
- Regels aanlegvergunningen
- Regels sloopvergunningen om gaten te voorkomen
- Dubbelbestemming m.h.o. op behoud en versterking cultuurhistorische waarden van het ruimtelijke karakter (benoemen)

RUIMTELIJK KARAKTER

Beschermd stadsgezicht of niet?

- Instrumentarium maakt in wezen niet uit of gebied een status heeft

RUIMTELIJK BELEID

Rijks:

- Standaard: Sloopvergunning om gaten te voorkomen (maar dit beschermt dus niet het gebouw zelf!)
- Rijk verlangt dat een beschermend bp wordt gemaakt
- Vergunningsvrij dakkapellen en zonnepanelen achterzijde

Gemeentelijk:

- Sloopvergunning en beschermend bestemmingsplan: zelf te regelen via verordening
- Vergunningsvrij dakkapellen achterzijde

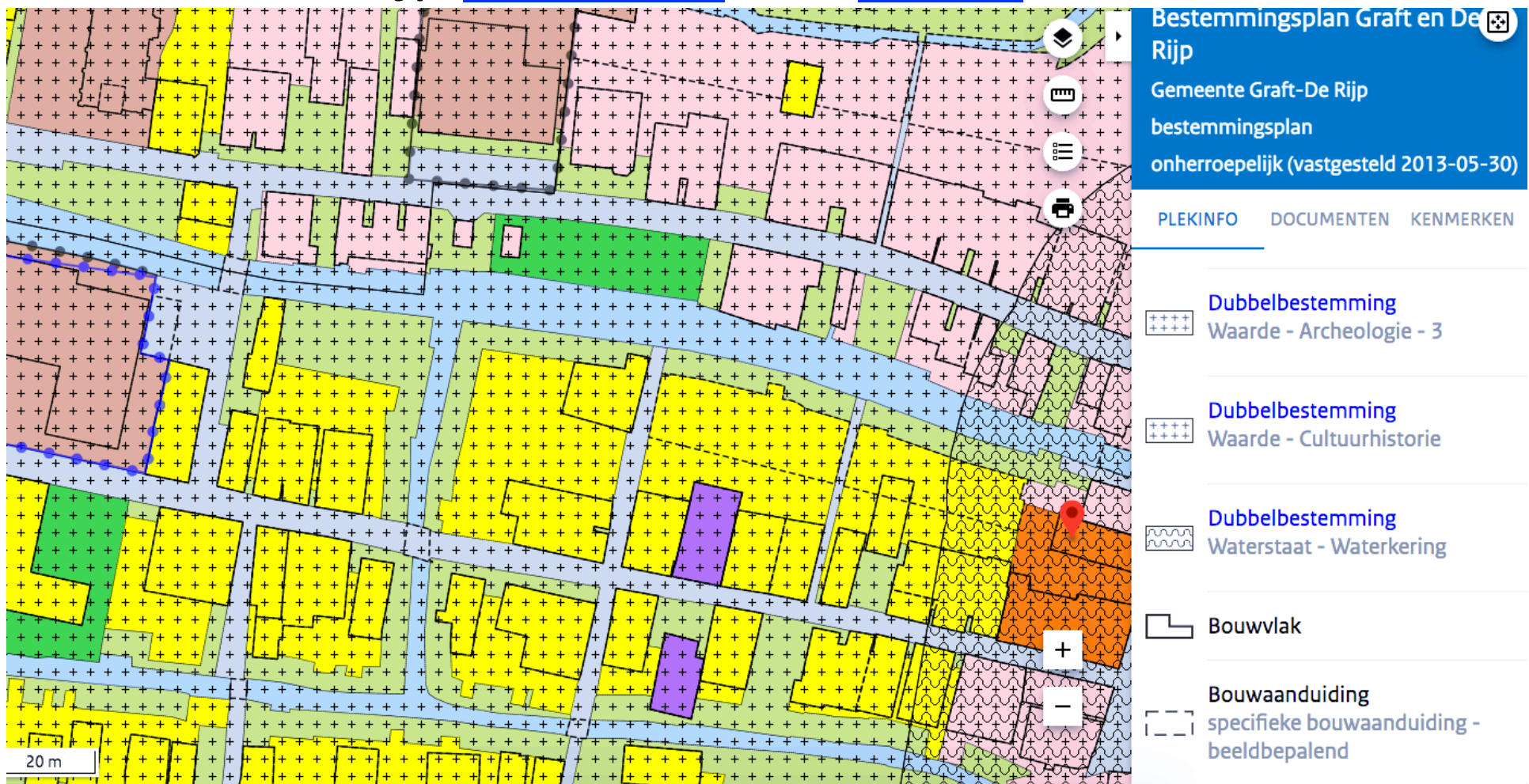
Alle andere gebieden:

- Vergunningsvrij dakkapellen achterzijde
- Verder: alles kan gereld worden zoals je wilt, alles kan!

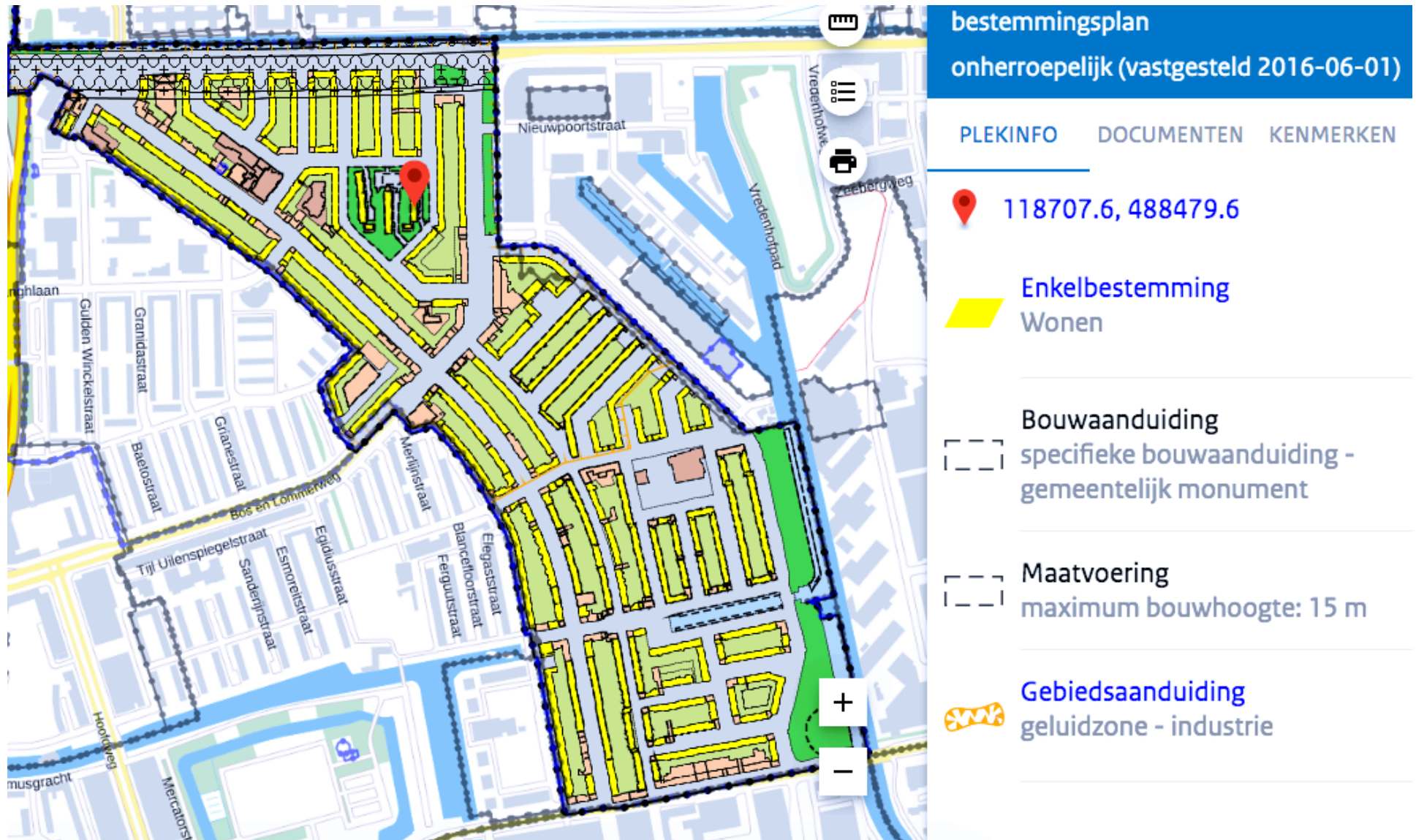
- MAAR JE KAN NOOIT IETS DAT
VERGUNNINGSVRIJ IS VERKLAARD DOOR HET
RIJK ALSNOG VERGUNNINGSPLICHTIG MAKEN

RUIMTELIJK KARAKTER BESCHERMEN

Graft De Rijk plankaart regels

RUIMTELIJK KARAKTER BEGELEIDEN

ARCHITECTONISCH KARAKTER

ARCHITECTONISCH KARAKTER

- Beoordeling bouwplannen die ruimtelijk passen in bp
- Gericht op het uiterlijk van het gebouw; vorm van de kap/dak, kleur en materiaal + detaillering

ARCHITECTONISCH KARAKTER BEGELEIDEN

Welstandsniveau gebied

Vrij, regulier, bijzonder

Welstandsniveau gebouw

Welstandscriteria per ruimtelijk
systeem

VERSCHILLEND PER GEMEENTE

ARCHITECTONISCH KARAKTER GEKOPPELD AAN CULTUURHISTORIE

WELSTANDSBELEID

Amsterdam Ordependen

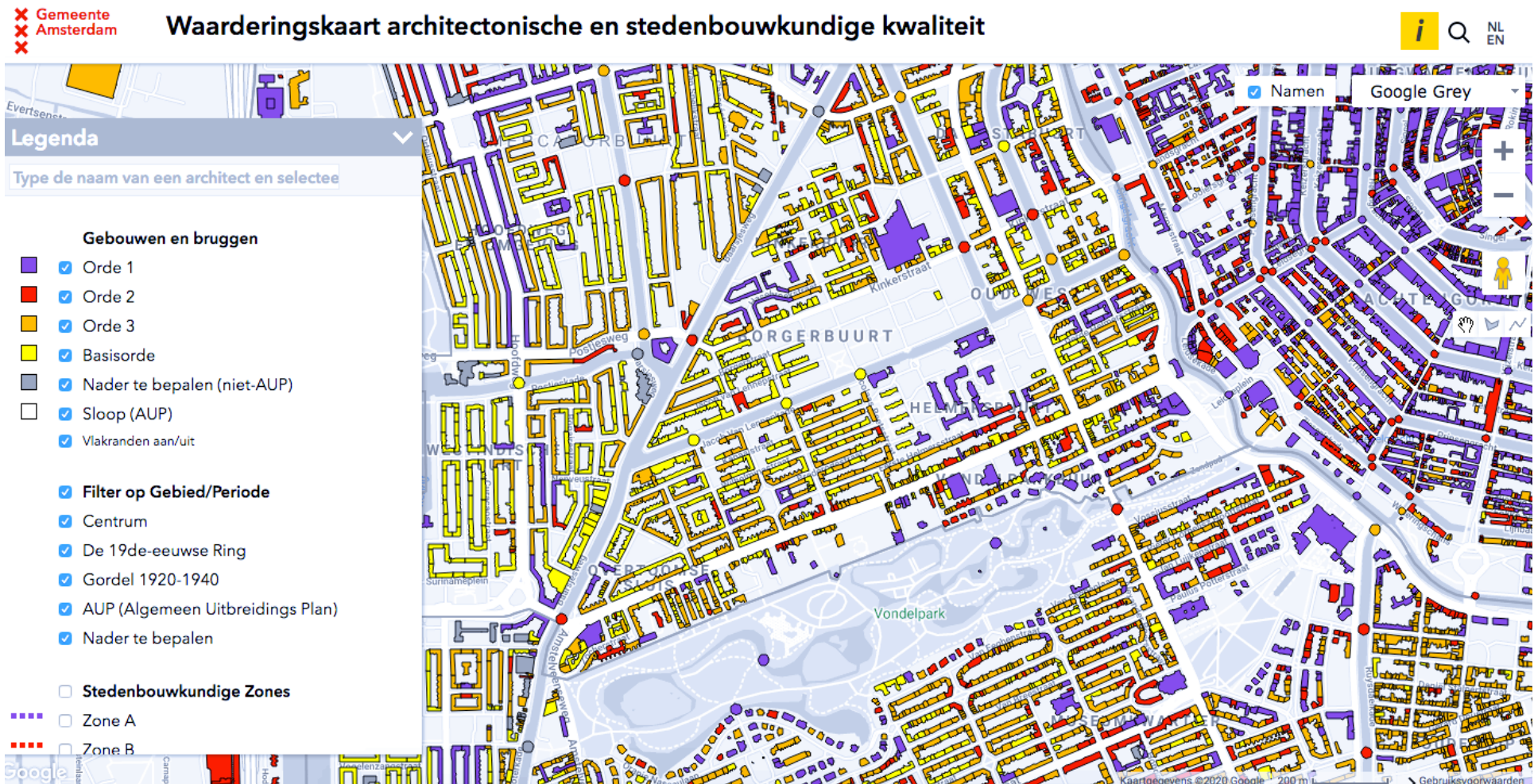
Criteria per
architectuureenheid

- Orde 1, 2, 3, basis
- Zone A en B

LET OP : Waardering bepaalt mate van behoud- en restauratieve aanpak bouwplannen

MAAR : Welstand beschermt niet tegen sloop, tenzij het bp daar iets over regelt

ARCHITECTONISCH KARAKTER BESCHERMEN

Welstandsbeleid:

- Biedt geen bescherming tegen sloop of volumevergroting. Als volume toegestaan is, dan kan welstand alleen op de architectonische uitwerking adviseren (*uitbouwen achterzijde).

Bestemmingsplan:

- Regelt locatie, vorm en omvang volume
- sloopvergunningstelsel
- Dubbelbestemming cultuurhistorie

BESCHERMEN

Waardevolle objecten (geen monumentenstatus)

Dubbelbestemming cultuurhistorie in bp:

– Gericht op behoud en versterken van de architectuur/
bouwhistorische waarde gebouw.

- Bouwvolume vastleggen
- Sloopvergunningstelsel met afwegingskader.
- Voorbeelden Alkmaar bbp, Amsterdam orde 2
- Relatie ruimtelijke relevantie

BESCHERMEN

Waardevolle objecten (geen monumentenstatus)

Alkmaar

- [Beeldbepalende panden binnenstand](#)
- [Beeldbepalende panden buitengebied](#)

BESCHERMEN

Waardevolle objecten (geen monumentenstatus)

Amsterdam

- Sloopvergunningstelsel ordependen.
- In elk bp anders

Beethovenbuurt

ERFGOED BESCHERMEN

BESCHERMEN ERFGOED

- Via erfgoedwet / verordening voor monumentwaardige objecten
- Hele object beschermd

MONUMENTENSTATUS

Gericht op de langdurige bescherming van het object vanwege de intrinsieke waarde:

- Erfgoedwet – verboden om te onstieren, beschadigen zonder vergunning etc. Deels vergunningsvrije werkzaamheden (onderhoud gevel, interieur zonder waarden)
- Erfgoedverordening (provinciaal, gemeentelijk)

- > Verordening – nooit strenger dan de wet.
Mate van bescherming verschilt per gemeente.

MONUMENTENSTATUS

Bestemmingsplan < - > monumentenstatus

Wat weegt zwaarder?

MAAR HET KAN OOK ANDERS

- Nijmegen heeft stadsbeeldobjecten en identiteitsbepalende objecten

= >

aparte categorie geregistreerde monumenten die alleen de gevels en beeldbepalende objecten via de verordening beschermen

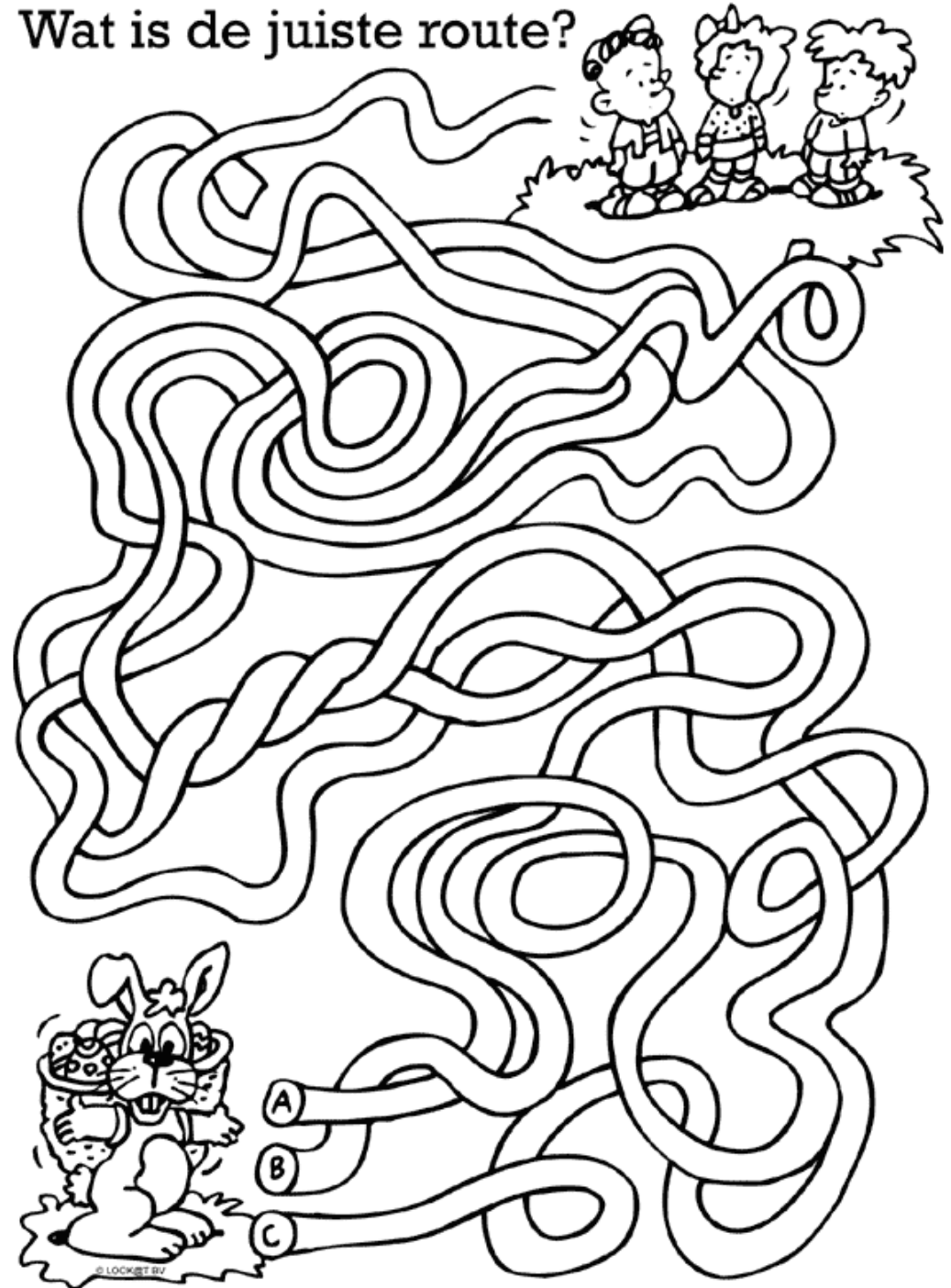
MAAR HET KAN OOK ANDERS

- Maastricht heeft een [monumentenverordening](#) maar regelt aanwijzing en bescherming via het [bestemmingsplan](#) met een dubbelbestemming Maastrichts Erfgoed

KORTOM

ER ZIJN VELE WEGEN
DIE NAAR ROME
LEIDEN

Wat is de juiste route?

WAT WIL JE BEREIKEN?

Mogelijkheden instrumenten overlappen

Goed op elkaar afstemmen en waar nodig relateren

Onderbouwing is cruciaal

Algemeen

Monumenten en beschermde gezichten

=

Gericht op lange termijn bescherming

OMGEVINGSWET

- Regelt vrijwel alles via
Het ruimtelijk domein en
vrijwel alles is mogelijk....

....maar hoe precies...?

